

Məzahir ƏHMƏDOĞLU

Ekosistemlərin formalaşmasında Azərbaycan nümunəsi

Bu xoş məramın əsası ondan ibarətdir ki, Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi meşələrimizin qorunması və bərpası ilə yanaşı yeni meşələrin ,yaşıl zolaqların salınması üçün uzun müddətli proqram layihələrin hazırlanıb həyata keçirilməsində nümunə göstərməyə çalışır. Aydın məsələdir ki,təkcə bir ölkənin , bir regionun deyil, bütövlükdə planetimizin gələcəyi dünya ekosistemlərinin formalaşmasından , xüsusilə də meşələrin normal mövcudluğundan asılıdır. Elə bu səbəbdən də respublikamızda həmin istiqamətlərdə çox işlər görülür.

Əbəs yerə deyil ki, keçən il COP 29 kimi nüfuzlu beynəlxalq tədbirin keçirilməsi məhz Azərbaycan Respublikasına etibar olunmuşdu. Bütün dünya Azərbaycanın planetimizin bugünü və gələcəyi üçün narahatlığını və həssas münasibətini gördü.

Nazirliyin müvafiq strukturları yuxarıda qeyd etdiyimiz proqram layihələrin elmi-praktik şəkildə həyata keçirilməsini yüksək səviyyədə təşkil etməkdədir. Meşəçilik anlayışının bütün istiqamətləri üzrə ən vacib olan tədbirlər davam etdirilir. Bu sahə həm də geniş miqyas almaqdadır. Axı meşələr respublikamızın hər tərəfində bərabər paylanmamışdır. Diqqət, qayğı və nəzarət o həddə çatıb ki, əvvəllər adidən də adi bir iş və vəzifə kimi baxılan meşəçilik indi xüsusi yanaşma tələb edən strateji məsələyə çevrilib.

Bu sahədə maarifləndirmə məsələsi də gücləndirilir. Ən maraqlı və diqqət çəkən məsələ budur ki, Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirinin özü bütün tədbirlərin həyata keçirilməsi və dinamikasında maraqlıdır.

Bakı-Qazax yolunun hər iki istiqamətində (Şamaxı və Hacıqabul) , Bakı-Quba magistralında, eləcə digər respublika daxili yolların 20-25 il əvvəllərdəki ətraf görüntülərini xatırlayırsınız mı?

Budur, çəkilən zəhmət, qayğı və diqqət, tapşırılan işə vətəndaşlıq mövqeyi ilə yanaşma öz bəhrəsini verməkdədir.İndi bu yolun kiçik meşə zolaqları göz oxşayır, rahatlıq və sevinc bəxş edir.

Təbii, bütövlükdə götürəndə respublikamızda mövcud meşələr ürək istədiyi qədər bol deyil,əksinə hələ ki azlıq təşkil edir. Bilirsiniz ki, meşələrin özü də respublikanın müxtəlif bölgələrində müxtəlif tərzdə yayılmışdır. Bu bölgələrə xas olan xüsusiyyətlərdən biri müxtəlif təbii sərvətlərin -mineral xammalın, suyun, enerjinin, torpaqların yerləşməsidir. Onların arasında meşə sərvətləri heç bir digər təbii sərvətlərə xas olmayan çoxsahəli funksiyaları yerinə yetirir. Meşələr yeganə təbiət kompleksi hesab olunur ki, onlar su , hava, torpaq kimi biosferanın çox vacib komponentlərinin sabitləşdirilməsinə şərait yaradır.

Respublikamızda meşələrin əksər sahələri, təxminən 85 %-i Böyük Qafqazda, Kiçik Qafqazda və Talış dağ bölgəsində yerləşir. Ancaq bu meşələr həmin bölgələrdə heç də bərabər şəkildə bölünməmişdir. Elə Nazirliyin də məqsədi meşələrin nəinki mövcud regionlarda, bütövlükdə respublika boyu yayılıb inkişaf etməsində mühüm layihələri reallaşdırmaqdır.

Azərbaycan meşələrinin çox hissəsi qiymətli ağac cinslərindən ibarətdir. Bu meşələrin müxtəlifliyi, onun yayılması, iqlim, torpaq, müxtəlif hündürlük qurşaqlarından və digər şəraitlərdən də çox asılıdır. Aydındır ki, dağ meşələri düzən meşələrinə nisbətən daha həssas ekosistemdir.Meşələrin ekoloji funksiyası biosferin də daxil olması şərtilə dağ meşələrində daha səmərəli olaraq biruzə verilir.

Onlardan ən əsası susaxlayıcı, suyu nizama salıcı, torpaq qoruyucu, uçurumlardan, sellərdən mühafizəedici, iqlim nizamlayıcı və sanitariya-gigiyenik xüsusiyyətlərdir.

Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin mövcud qurumları bütün vacib məsələləri intensiv şəkildə həyata keçirmək ənənəsini əxz edərək uğurlar qazanırlar. Regional meşə idarələrinin fəaliyyətindəki əsaslı dönüşlər də bunu bir daha sübut edir. Qısa vaxt ərzində müşahidə etdiyimiz İsmayilli, Şəki, Qax, Zaqatala, Balakən, Bərdə, Masallı-Lənkəran, Quba və digər rayonlarda fəaliyyət göstərən müvafiq qurumların nümunəsi qarşıya qoyulmuş məqsədlərin həyata keçirilməsinə stimula yaradır. Eləcə, əksər Dövlət qoruqlarındakı ciddi intizam və fəaliyyət göstəriciləri də son dövrlərin xarakterik mənzərəsidir.

P.S. Ekologiyanın qorunması ,meşələrin həyati əhəmiyyəti bütün dünyanı düşündürən məsələdir. Bu kontekstdə ən yüksək fikirlər eləcə türk xalqlarına da mənaslıdır. İkisini xatırlatmaq istəyirəm. "Yakılan bir orman parçası düşməna terk edilmiş Vatan toprağıdır" (Türk ata sözü); "Kim hardasa yaşıl bir ağac kəsirsə, bilsin ki, o həm də mənim qollarımı kəsir..." (Ulu Öndər Heydər Əliyev)